

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความรู้และประสบการณ์ทางสื่อการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาก่อนออกฝึกสอน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและปัญหาเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการสอน ศิลปศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการเรียนวิชาโสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ทั้งระดับประโยคครูมัธยมที่ลดผลกระทบและระดับศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปกรรม) ที่ผ่านการฝึกสอนแล้วในภาคปลาย ปีการศึกษา 2525 ทั้งหมดจำนวน 255 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการออกฝึกสอน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอนในระหว่างฝึกสอน

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่องานโสตทัศนศึกษาของคณะศิลปกรรมและวิทยาเขตเพาะช่าง เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาโสตทัศนศึกษาและงานบริการโสตทัศนวัสดุ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการหาความถี่ของรายการต่าง ๆ ในแบบสอบถาม แจกนับเป็นรายชื่อ

แล้วนำมาวิเคราะห์ความถี่ของรายการต่าง ๆ ด้วยกระบวนการทางสถิติ ดังนี้

- 3.1 ข้อมูลที่เป็นแบบเลือกตอบ นำมาหาค่าความถี่ แล้วแปลงเป็นค่าร้อยละ
- 3.2 ข้อมูลที่เป็นแบบอัตราส่วนประมาณค่า หาค่าความถี่ของแต่ละรายการในแต่ละข้อ หาค่าน้ำหนักการปฏิบัติและจัดอันดับน้ำหนักการปฏิบัติของแต่ละข้อ
- 3.3 ข้อมูลที่เป็นแบบให้เติมข้อความลงในช่อง นำมาทำการรวบรวมเป็นหมวดหมู่ นำเสนอเป็นข้อ ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนศิลปศึกษา ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ความรู้และประสบการณ์ทางสื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน

1.1 ความรู้ทางโสตทัศนศึกษาของนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยมีความเห็นว่าตนมีความรู้ทางสื่อการสอนดี เพราะได้ผ่านการเรียนวิชาโสตทัศนศึกษา มาก่อนออกฝึกสอน เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเห็นว่าตนเองมีความรู้เพิ่มเติมน้อยมากเพราะไม่มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอีกเลย มีความรู้ที่ยังขึ้นเพราะได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมตามลำดับ แหล่งความรู้ทางโสตทัศนศึกษาที่นักศึกษาฝึกสอนได้รับเพิ่มเติมในระหว่างทำการศึกษาฝึกสอนนั้น ได้จากคำแนะนำของครูที่เลี้ยง เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้จากการค้นคว้าเอกสาร ตำราต่าง ๆ จากคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ จากเพื่อนนักศึกษาฝึกสอนและการฟังคำบรรยายของวิทยากรตามโสตทัศนศึกษา ตามลำดับ และมีนักศึกษาฝึกสอนจำนวนน้อยที่สุดประมาณร้อยละ 6.73 (ตารางที่ 4) ไม่มีโอกาสได้รับความรู้เพิ่มเติมอีกเลย

1.2 เกี่ยวกับความสามารถในการใช้สื่อการสอนทางโสตทัศนศึกษา ตามความเห็นของนักศึกษาฝึกสอน โดยเฉลี่ยก่อนออกฝึกสอนไม่เคยมีโอกาสฝึกใช้อุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษาเลย เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเคยฝึกแต่ไม่สามารถนำไปใช้ได้เพราะไม่ชำนาญ และมีนักศึกษาประมาณร้อยละ 29.57 (ตารางที่ 5) ที่เคยฝึกและใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยแล้ว เคยฝึกปฏิบัติใช้เครื่องฉายแต่น้อยครั้งมาก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ไม่เคยฝึกใช้เลยและมีนักศึกษาจำนวนน้อยที่สุดประมาณร้อยละ 8.70 (ตารางที่ 6) ที่

เคยฝึกใช้บ่อย ๆ ในขณะที่ฝึกสอนนักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยไม่เคยกลับไปฝึกใช้เครื่องมือ เครื่องฉายหรือติดต่อกอขอมิไปใช้ที่โรงเรียนฝึกสอนเลย มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเคย เห็นบ่อยครั้งมากและมีนักศึกษาจำนวนน้อยที่สุดประมาณร้อยละ 5.65 (ตารางที่ 7) ที่ เคยบ่อย ๆ

2. ความคิดเห็นและปัญหาเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการสอนประกอบการฝึกสอน

2.1 สภาพการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาฝึกสอน โดยเฉลี่ยแล้วปรากฏว่า นักศึกษาใช้สื่อการสอนประกอบการบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ การสอน แบบใช้การทดลองและใหญ่ของจริง นอกจากนี้ ได้แก่ การสอนแบบอภิปรายหรือให้รายงาน เป็นกลุ่ม สอนแบบบรรยายโดยไม่ใช้สื่อการสอนประกอบ ตามลำดับ โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษา ฝึกสอนเห็นว่า การใช้สื่อประกอบการสอน ทำให้นักเรียนสนใจเรียนมากกว่าปกติ เป็นอันดับ หนึ่ง รองลงมาเห็นว่า การสอนในชั่วโมงนั้นประสบความสำเร็จ นอกจากนั้นยังรู้สึกเชื่อมั่น ในตัวเองและสนุกสนานในการสอนและมีนักศึกษาฝึกสอนจำนวนน้อยที่สุด คือ ประมาณร้อยละ 1.44 (ตารางที่ 9) ประสบความยุ่งยากและประหม่าจนเกิดความผิดพลาดในการใช้สื่อการ สอนบ่อย ๆ นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยประสบปัญหาในการสอน คือ ไม่ได้เตรียมการสอนมา ก่อน เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาไม่ทราบตารางสอนในวิชาที่จะฝึกสอนก่อน มีสื่อการสอนแล้ว แต่ไม่มีความชำนาญในการใช้ ไม่มีความรู้ในการผลิตสื่อประกอบการสอน ตามลำดับ การจัด กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาฝึกสอน โดยเฉลี่ยแล้วมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนและ ครู มีส่วนร่วมกันในการเรียนมากเป็นอันดับหนึ่ง จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนแสดงออกฝ่ายเดียว และจัดกิจกรรมโดยครูแสดงให้นักเรียนดูฝ่ายเดียว รองลงมาตามลำดับ

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาฝึกสอน มีวิธีการจัดทำสื่อการสอนโดยผลิตขึ้นเอง หรือร่วมผลิตกับนักเรียนเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาซื้อ สื่อการสอนสำเร็จรูปมาใช้ด้วยทุนทรัพย์ส่วนตัว ยืมจากหน่วยสื่อการสอนของโรงเรียนฝึกสอน ยืมจากแผนกโสตทัศนศึกษาของวิทยาลัย ยืมจากแหล่งให้ยืมต่าง ๆ ยืมจากอาจารย์ที่เลี้ยง ตาม ลำดับ โดยเฉลี่ยแล้ว เหตุที่นักศึกษาฝึกสอนสามารถผลิตสื่อการสอนบางชนิดได้เอง เป็นเพราะ มีความรู้จากการเรียนวิชาโสตทัศนศึกษา เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาโดยการศึกษาหาความรู้เอง จากตำราและเอกสาร จากคำแนะนำของรุ่นพี่ ครูที่เลี้ยงและเพื่อน ๆ จากคำแนะนำของ

อาจารย์นิเทศก์ ตามลำดับ นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยประสบปัญหาการผลิตสื่อการสอน คือ ขาดเงินในการจัดซื้อสื่อการสอน เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาไม่มีเวลาและสถานที่สำหรับผลิต ไม่ได้รับความสะดวกในการใช้เครื่องมือผลิตจากโรงเรียนฝึกสอน ไม่มีเครื่องช่วยในการผลิตสื่อการสอน ขาดทักษะในการทำสื่อการสอนบางชนิด ขาดความรู้และประสบการณ์อย่างเพียงพอ ขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ตามลำดับ โดยเฉลี่ยแล้วในการผลิตสื่อการสอน นักศึกษาฝึกสอนได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ ที่ออกฝึกสอนด้วยกันเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้จากครูที่เลี้ยง ตัวนักศึกษาฝึกสอนร่วมมือกับเด็กนักเรียนที่ไปฝึกสอน ตัวนักศึกษาฝึกสอนผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองคนเดียว จากอาจารย์นิเทศก์ ตามลำดับ นักศึกษาฝึกสอนมีเกณฑ์พิจารณาสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นเอง โดยเฉลี่ยเห็นว่าสื่อการสอนนั้นต้องมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เป็นอันดับหนึ่ง สื่อการสอนนั้นต้องดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ เป็นอันดับรองลงมา สื่อการสอนนั้นต้องหาง่าย ราคาถูกและผลิตได้ไม่ยาก สื่อการสอนนั้นสามารถนำไปใช้ได้กับหลายวิชา ตามลำดับ และนักศึกษาฝึกสอนจำนวนน้อยที่สุดประมาณร้อยละ 0.52 (ตารางที่ 17) เห็นว่าสื่อการสอนนั้นต้องคงทนถาวรและทันสมัย นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่ตนผลิตขึ้นเองนั้นโดยเฉลี่ยใช้ได้ดีและมีประสิทธิภาพในการสอนมาก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเห็นว่าคุณภาพยังไม่ดีพอ ไม่สามารถผลิตให้ตรงกับเนื้อหาวิชาได้อย่างแท้จริง ตามลำดับ และเมื่อนำไปใช้ประกอบการสอนแล้ว นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยประเมินคุณค่าของสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นใช้เองว่า มีคุณค่าในการเรียนการสอนดี เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเห็นว่ายังมีข้อบกพร่องเรื่องขนาดตัวหนังสือและการใช้สี ราคาแพงเกินไปเมื่อเทียบกับคุณค่าทางการศึกษาที่ได้รับ ไม่ตรงกับเนื้อหามากนัก ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจเท่าที่ควร เป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ

ชนิดของสื่อการสอนที่นักศึกษาฝึกสอนสามารถผลิตได้ด้วยตนเอง โดยเฉลี่ยแล้วเป็นสมุดภาพ ของจำลอง ภาพการ์ตูน แผนภูมิ ภาพพลิก บัตรคำ ป้ายนิเทศ แผนที่ แผ่นป้ายผ้าสำลี แผนสถิติ สไลด์ ตามลำดับ สาเหตุที่นักศึกษาฝึกสอนไม่ผลิตสื่อการสอนเอง โดยเฉลี่ยแล้วเนื่องจากไม่มีเวลาเพียงพอที่จะผลิตได้เอง เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาไม่มีทุนทรัพย์ที่จะซื้อวัสดุขึ้นมาผลิตสื่อการสอน ไม่มีความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการสอน ยืมจากโรงเรียนที่ไปฝึกสอนตามลำดับ

2.3 การใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอน โดยเฉลี่ยแล้วสื่อการสอนที่นักศึกษาฝึกสอนใช้ประกอบการสอนมากที่สุดในการฝึกสอนเป็นการสาธิต เป็นอันดับ

หนึ่ง รองลงมาเป็นรูปภาพ ของจริง การทดลอง สมุดภาพ หุ่นจำลอง ภาพการ์ตูน การจัดนิทรรศการ แผนภูมิ ภาพพลิก ป้ายนิเทศ สไลด์ แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ แผนสถิติ แผนที่ บัตรคำ เทปบันทึกเสียง ภาพยนตร์ फिल्मสตริป ตามลำดับ นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยแล้วใช้สื่อการสอนเมื่อเห็นว่าสื่อการสอนนั้นเหมาะสมที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจดียิ่งขึ้น เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาใช้เมื่อบทเรียนนั้นไม่สามารถสอนโดยปราศจากสื่อการสอน เมื่อบทเรียนนั้นมีสื่อการสอนอยู่แล้ว หรือสื่อการสอนหาได้ง่าย เมื่ออาจารย์นิเทศก์มาดูการฝึกสอน รองลงมาตามลำดับ ในช่วงโม่งที่ไม่ได้ใช้สื่อการสอน นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยรู้สึกว่่านักเรียนไม่สนใจการเรียนเท่าที่ควร รองลงมาเห็นว่าสะดวกสบายการสอนราบรื่นดี ชาคความเชื่อมั่นในตัวเอง การสอนไม่ราบรื่น นักเรียนไม่เข้าใจ ตามลำดับ สาเหตุที่นักศึกษาฝึกสอนไม่ใช้สื่อการสอนโดยเฉลี่ยแล้วเนื่องจากเนื้อหาวิชาไม่มีความจำเป็นและไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเพราะสามารถสอนให้นักเรียนเข้าใจได้โดยไม่ต้องใช้สื่อการสอน ไม่สามารถผลิตสื่อการสอนได้เองและไม่ทราบแหล่งให้ยืม ไม่มีเวลาผลิต รองลงมาตามลำดับ และนักศึกษาจำนวนน้อยที่สุดประมาณร้อยละ 1.26 (ตารางที่ 25) ไม่ใช้สื่อการสอนเพราะทำให้เสียเวลาในการสอนและสอนเนื้อหาได้น้อย ความเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยแล้วเห็นว่าการสอนที่ด้นั้น ครูควรพยายามให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยใช้สื่อการสอนเข้าช่วยเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเห็นว่าการสอนโดยใช้สื่อการสอนทำให้สอนเนื้อหาได้น้อยกว่าปกติ แต่นักเรียนเข้าใจได้ดีกว่า การสอนที่ด้นั้นห้องเรียนต้องเงียบมีเสียงครูพูดคนเดียวดังชัดเจน ตามลำดับ นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่เห็นว่า การไม่เข้าใจเนื้อหาที่สอนอย่างแท้จริงมีผลต่อการใช้สื่อการสอนมาก ลำดับชั้นของการสอนก็มีความสำคัญต่อการสอนเช่นกันและนักเรียนก็มีความสนใจสื่อการสอนมาก

2.4 ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ย ชาคทักษะในการใช้วัสดุและเครื่องมือทางโสตทัศนศึกษาที่จำเป็นต้องใช้ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือไม่ได้ทำการทดลองซักซ้อมการใช้โสตทัศนอุปกรณ์มาก่อน ทำให้เกิดการติดขัดระหว่างการสอน ไม่สามารถเลือกใช้สื่อการสอนให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนนั้น ไม่ทราบกลวิธีในการสอดแทรกอุปกรณ์เข้าไปในบทเรียนนั้น ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และเนื้อหาของบทเรียน ชาคความเชื่อมั่นในตัวเองและมีนักศึกษาฝึกสอนประมาณร้อยละ 4.69 (ตารางที่ 30) ไม่มีปัญหาในการใช้เลย เมื่อทำการสอนโดยวิธีบรรยายและมีสื่อการสอนประกอบ

นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยประสบปัญหาสภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาสอนเนื้อหาได้น้อยเพราะมีวุ่นวายอยู่กับสื่อการสอน รู้สึกสับสนไม่สามารถสอนตามลำดับขั้นที่เตรียมมาได้และนักศึกษาจำนวนน้อยที่สุดประมาณร้อยละ 3.21 (ตารางที่ 31) ประสบปัญหาเกิดความผิดพลาด ขาดความแม่นยำในการใช้สื่อการสอน

2.5 สื่อการสอนของโรงเรียนฝึกสอนที่มีไว้บริการ โดยเฉลี่ยแล้วโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกสอนมีสื่อการสอนประเภท แผ่นที่และลูกโลก มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ เครื่องฉายสไลด์และฟิล์มสตริป ภาพชุดและภาพพลิก เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง เครื่องฉายภาพโปรเจกต์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพทึบแสง หุ่นจำลอง ของจริง แผนภูมิ แผนสถิติ และเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์ ตามลำดับ

นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยแล้วเคยใช้สื่อการสอนของโรงเรียนฝึกสอนและโดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าโรงเรียนที่ไปทำการฝึกสอนนั้นให้ความร่วมมือในการบริการสื่อการสอนดีพอควร

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อผลของการเรียนวิชาโสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

3.1 เกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวในการออกฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ย คิดว่าตนประสบความสำเร็จพอสมควร มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคิดว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีและมีจำนวนประมาณร้อยละ 0.43 (ตารางที่ 35) ที่คิดว่าตนเองประสบความล้มเหลวในการฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนโดยเฉลี่ยแล้วเห็นว่าสื่อการสอนมีส่วนอย่างมากกับความสำเร็จในการฝึกสอนครั้งนี้ มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเห็นว่ามีส่วนปานกลางและมีจำนวนประมาณร้อยละ 11.31 (ตารางที่ 36) ที่เห็นว่าสื่อการสอนมีส่วนน้อยมากในการฝึกสอน

3.2 ความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปของนักศึกษาฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าวิชาโสตทัศนศึกษาเป็นวิชาที่มีประโยชน์มากต่อตัวนักศึกษาที่จะออกไปประกอบอาชีพครู นอกจากนี้ นักศึกษาฝึกสอนต้องการให้ผู้สอนเน้นทางภาคปฏิบัติให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการสอนให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะประเภทเครื่องฉาย ในการเรียนการสอนควรจัดนำสื่อการสอนมาใช้ประกอบการสอนด้วย เพื่อเป็นการสาธิตให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการใช้บ้าง ระยะเวลาในการเรียนการฝึกปฏิบัติควรมากกว่านี้ ผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถใน

การสอนอย่างเพียงพอและในการเรียนวิชานี้ควรเน้นเรื่องการนำเอาฝีมือ ความรู้ ความสามารถในวิชาชีพศิลปะ มาผลิตวัสดุอุปกรณ์ทางอุตสาหกรรมศึกษา โดยผู้สอนชี้แนะให้เกิดความคิดสร้างสรรค์แก่นักศึกษาฝึกสอน

ในด้านการบริการสื่อการสอนของวิทยาลัย นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าให้บริการยังไม่ดีเท่าที่ควร ขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบในการให้บริการ สื่อการสอนไม่พอกับความต้องการ และนักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ทราบระเบียบบริการด้านสื่อการสอนของวิทยาลัยมากนัก

4. จากการวิจัยในครั้งนี้ปรากฏว่า ในด้านความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอนก่อนออกฝึกสอนนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ทางสื่อการสอนดี แต่ขาดความชำนาญในการใช้เครื่องมือประเภทเครื่องฉาย เพราะโอกาสในการฝึกใช้มีน้อยมาก จะตรงกับผลการวิจัยของ ศิริพร วีระโชติ เรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมของนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์" แต่จะต่างกันในด้านพื้นความรู้ทางสื่อการสอนของนักศึกษามีน้อยมาก ซึ่งเป็นผลการวิจัยของ นำทิพย์ ไชยสวัสดิ์ เรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูสวนสุนันทา"

สภาพปัญหาการใช้และการผลิตสื่อการสอนประกอบการฝึกสอนนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนเพื่อประกอบการบรรยาย สื่อการสอนที่นักศึกษาฝึกสอนใช้มาก ได้แก่ รูปภาพของจริง นักศึกษาฝึกสอนผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองและซื้อสื่อการสอนมาใช้ด้วยทุนทรัพย์ส่วนตัว สื่อการสอนที่นักศึกษาผลิตได้ด้วยตนเองส่วนใหญ่เป็นประเภทวัสดุ ซึ่งจะตรงกับผลการวิจัยของ สอนง ทองวิเศษ เรื่อง "ปัญหาการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนคร" ของ ศิริพร วีระโชติ และนำทิพย์ ไชยสวัสดิ์ ด้วยเช่นเดียวกัน ส่วนสื่อการสอนที่นักศึกษาฝึกสอนใช้มากประเภทการสาธิตและการทดลองนั้น ผลการวิจัยจะแตกต่างออกไป ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าวิชาศิลปศึกษาซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นทางการปฏิบัติ ต้องใช้สื่อการสอนประเภทการสาธิต การทดลองมาประกอบการสอนมากกว่า

เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อผลของการเรียนวิชาอุตสาหกรรมศึกษา นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า วิชาอุตสาหกรรมศึกษา เนื้อหาวิชามีประโยชน์ต่อนักศึกษาที่จะออกไปฝึกสอนมาก ควรให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกทักษะในการใช้และการผลิตสื่อการสอนให้มากขึ้น โดยเฉพาะสื่อการสอนประเภทเครื่องฉาย ควรเพิ่มเวลาเรียนและเวลาฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น

ซึ่งผลการวิจัยจะตรงกับของ ศิริพร วีระโชติ และน้ำทิพย์ ไชยสวัสดิ์ ส่วนข้อแตกต่างคือการเรียนวิชาโสตทัศนศึกษาของนักศึกษาทางด้านศิลปะ ต้องการให้ครูสอนชี้แนะแนวทางให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่จะนำเอาความรู้ ความสามารถและมีมือ ทางปฏิบัติงานด้านศิลปะ มาผลิตวัสดุอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษามากกว่า

สรุปผลการวิจัย

1. เกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ทางสื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองมีความรู้ทางสื่อการสอนดี (ตารางที่ 3) แต่ขาดความชำนาญในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ที่จำเป็น โดยเฉพาะประเภทเครื่องฉาย (ตารางที่ 6) ทั้งนี้เพราะโอกาสในการฝึกใช้น้อยมากและเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านงานครู นักศึกษาเกือบทั้งหมดไม่เคยเป็นครูมาก่อนเลย (ตารางที่ 2)
2. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการสอนประกอบการฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอน เพราะทำให้นักเรียนสนใจเรียนมากกว่าปกติ (ตารางที่ 9) ส่วนในช่วงเวลาที่ไม่ได้ใช้สื่อการสอน นักศึกษาฝึกสอนรู้สึกว่านักเรียนไม่สนใจการเรียนเท่าที่ควร (ตารางที่ 24) และส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนเพื่อประกอบคำบรรยาย (ตารางที่ 8) สื่อการสอนที่นักศึกษาฝึกสอนใช้มาก ได้แก่ การสาธิต รูปภาพ ของจริง การทดลอง สื่อการสอนที่ใช้น้อยที่สุด เป็นอุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย ได้แก่ ภาพยนตร์ फिल्मสตริป (ตารางที่ 22) ปัญหาการใช้สื่อการสอนที่นักศึกษาประสบ คือ ขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้ (ตารางที่ 30) และเมื่อทำการสอนโดยวิธีบรรยายและมีสื่อการสอนประกอบการฝึกสอนประสบปัญหาสภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน (ตารางที่ 31) เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน นักศึกษาฝึกสอนผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองหรือร่วมผลิตกับนักเรียนและซื้อสื่อการสอนมาใช้ด้วยทุนทรัพย์ส่วนตัว (ตารางที่ 13) สื่อการสอนที่นักศึกษาผลิตได้ด้วยตนเองส่วนใหญ่เป็นประเภทวัสดุ ได้แก่ สมุดภาพ ของจำลอง ภาพการ์ตูน แผนภูมิ ภาพพลิก (ตารางที่ 20) สาเหตุที่นักศึกษาไม่ผลิตสื่อการสอนเอง เพราะไม่มีเวลา ขาดทุนทรัพย์ (ตารางที่ 21) ปัญหาการผลิตที่นักศึกษาประสบ คือ ขาดเงินในการจัดซื้อ ไม่มีเวลาและสถานที่ ไม่มีเครื่องมือ ขาดทักษะ ความรู้และประสบการณ์ (ตารางที่ 15)

3. เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อผลของการเรียนวิชา โสตทัศนศึกษา นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า วิชาโสตทัศนศึกษา เนื้อหาวิชามีประโยชน์ต่อนักศึกษาที่จะออกไปฝึกสอนมาก ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ผลิตสื่อการสอนบางชนิดได้ (ตารางที่ 14) นอกจากนี้ควรให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกทักษะในการใช้และการผลิตสื่อการสอน ทั้งประเภทวัสดุและอุปกรณ์มากขึ้น โดยเฉพาะประเภทเครื่องฉาย ผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการสอนอย่างเพียงพอและควรนำสื่อการสอนมาใช้ประกอบการสอนบ้าง เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการใช้ ควรเพิ่มเวลาในการเรียน การฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น ผู้สอนควรชี้แนะนักศึกษาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการนำเอาความรู้ ฝีมือ ความสามารถในการวิชาชีพศิลปะ มาผลิตวัสดุอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษาด้วย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิชา "โสตทัศนศึกษา"

1. เนื้อหาวิชามีประโยชน์ต่อนักศึกษาที่จะออกไปฝึกสอนมาก ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ไปผลิตสื่อการสอนได้
2. การสอนวิชาโสตทัศนศึกษา เนื้อหาวิชายังไม่ครบถ้วนตรงตามหลักสูตร ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการสอนน้อยมาก
3. ชั่วโมงเรียนน้อยเกินไป ทำให้นักศึกษาฝึกสอนไม่ได้ฝึกปฏิบัติกันอย่างทั่วถึง และอุปกรณ์ก็ยังไม่เพียงพอ
4. ผู้สอนวิชาโสตทัศนศึกษา ควรได้จัดนำสื่อการสอนมาใช้ประกอบการสอน เพื่อจะได้เป็นการสาธิต ให้นักศึกษาฝึกสอนได้เข้าใจการใช้การผลิตด้วย
5. ผู้สอนควรจะแนะนำให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องฉาย เพื่อจะได้รู้วิธีการใช้และวิธีแก้ไขบ้าง
6. การสอนวิชาโสตทัศนศึกษา ยังขาดผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการสอนอย่างแท้จริง
7. วิชาโสตทัศนศึกษาสอดคล้องกับวิชาชีพอยู่แล้ว สามารถนำเอาฝีมือ ความรู้ มาสร้างสรรค์ผลิตวัสดุอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษาได้มาก

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาโสตทัศนศึกษา

1. เนื้อหาวิชาควรปรับปรุงให้เหมาะสม ครอบคลุมให้นักศึกษาได้ความรู้
ในเนื้อหาให้ครบถ้วน
2. ควรจัดชั่วโมงเรียนให้มากขึ้น เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
3. การเรียนวิชาโสตทัศนศึกษา ควรมีสถานที่หรือห้องเรียนเฉพาะเป็นสัดส่วน
เหมาะสมที่จะได้ใช้ในการปฏิบัติควย
4. ควรจัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาฝึกสอน เพื่อจะ
ได้มีการฝึกปฏิบัติกันอย่างทั่วถึง โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาส
ทดลองปฏิบัติการใช้อุปกรณ์สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ บ้าง
5. ควรจัดผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์มาก ๆ มาทำการสอน จะให้ประโยชน์
แก่ผู้เรียนมากที่สุด
6. ควรมีเวลาที่นักศึกษาฝึกสอนร่วมกับครูผู้สอนช่วยกันผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้
7. ควรได้มีการเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญโดยเฉพาะจากสถาบันต่าง ๆ มา
ให้ประสบการณ์เสริมความรู้บ้าง เพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้าทางด้านวิชาโสตทัศนศึกษาของ
สถาบันอื่น ๆ ทั่ว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนประกอบการฝึกสอน

1. การใช้สื่อการสอนเหมาะสมสำหรับใช้ประกอบวิชาที่มีบรรยาย ทำให้เด็กนักเรียน
เข้าใจบทเรียนได้ง่ายและทำให้การเรียนสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย
2. การใช้สื่อการสอนประกอบการสอนวิชาศิลปะ นักเรียนมักสนใจวิธีการสาธิต
มากกว่าสื่อการสอนประเภทอื่น
3. นักศึกษาฝึกสอนขาดทักษะในการผลิตสื่อการสอน ไม่มีเวลาผลิต ขาดแคลน
ทุนทรัพย์ที่จะซื้อวัสดุมาผลิตสื่อการสอน
4. ในการสอนแต่ละชั่วโมง เด็กนักเรียนจะไม่สนใจการเรียนถ้าไม่มีสื่อการสอน
5. นักศึกษาฝึกสอนไม่ทราบล่วงหน้าว่าจะต้องสอนวิชาอะไรบ้าง ก่อนจะออก
ฝึกสอน ถ้าทราบล่วงหน้าจะสามารถเตรียมสื่อการสอนได้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนฝึกสอน

1. ควรใช้การสาธิตควบคู่ไปกับการใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสาธิตมีประโยชน์มากสำหรับวิชาปฏิบัติ
2. สื่อการสอนนั้นจะต้องเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่จะต้องสอนและสามารถดึงดูดใจผู้เรียนได้ก็ เช่น มีสีสันสวยงาม
3. สื่อการสอนควรจะเป็นวัสดุที่มีราคาถูก ไม่ควรใช้ของที่มีราคาแพงเกินไป และไม่ชำรุดง่าย ต้องทนถาวร
4. สื่อการสอนที่นำมาใช้ประกอบการสอน อาจจะให้นักเรียนเป็นผู้ผลิตเอง หรือมีส่วนร่วมในการผลิตด้วยจะเป็นการดี
5. ทางโรงเรียนฝึกสอนควรให้ความช่วยเหลือทางด้านวัสดุอุปกรณ์ในการทำสื่อการสอนและครูที่เลี้ยงควรให้ความสนใจ เอาใจใส่ให้คำแนะนำบ้าง
6. ผู้บริหารของโรงเรียนฝึกสอน ควรเอาใจใส่และสนับสนุน การใช้สื่อการสอนประกอบการฝึกสอนของนักศึกษาให้มาก

การบริการสื่อการสอนของวิทยาลัย

1. การบริการไม่ดีเท่าที่ควร ขาดสถานที่ บุคลากรผู้รับผิดชอบ ขาดสื่อการสอนอยู่มากไม่พอกับการให้บริการ
2. ขั้นตอนในการขอยืมวัสดุอุปกรณ์ยุ่งยาก ทำให้นักศึกษาฝึกสอนไม่อยากใช้บริการ
3. ผลงานของนักศึกษาที่ผลิตขึ้นแล้วส่งเป็นผลงานประกอบการเรียนการสอน ควรที่จะนำมาให้ยืมใช้ไต่บ้าง
4. อุปกรณ์ต่าง ๆ เมื่อเกิดการชำรุดเสียหายแล้ว ไม่ได้นำมาซ่อมแซมเพื่อเอามาให้บริการอีกจึงไม่เพียงพอ
5. ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งส่งเสริมงานทางด้านอื่น ไม่เห็นความจำเป็นของงานบริการสื่อการสอน
6. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อจัดซื้อและผลิตสื่อการสอนที่จำเป็นไว้บริการ

ข้อเสนอแนะต่อวิทยาลัย

1. ควรจัดให้มีอุปกรณ์สื่อการสอนต่าง ๆ ให้มากพอกับการให้บริการและสื่อการสอนควรจะพัฒนาจัดหาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการนำไปใช้ในสภาวะปัจจุบัน
2. ควรจัดระเบียบการบริการที่แน่นอน เพื่ออำนวยความสะดวกอย่างจริงจัง
3. ควรจัดให้มีการแนะนำและอธิบายการใช้สื่อการสอน เพื่อเป็นการทบทวนแก่นักศึกษาฝึกสอนก่อนออกไปฝึกสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีโอกาสฝึกการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องฉาย
4. ผลงานของนักศึกษาที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งผู้สอน ควรจัดเก็บรวบรวมไว้เป็นส่วนกลาง เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนขอยืมใช้ได้
5. ควรจัดตั้งเป็นศูนย์โสตทัศนศึกษา เพื่อสะดวกในการติดต่อขอใช้บริการและควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบและอยู่ประจำด้วย
6. ควรจัดให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับความสำคัญในการบริการสื่อการสอนในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอนทุกสาขาวิชาในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
2. ควรวิจัยเพื่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยควรมีหลายชนิด เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ และประชากรที่ใช้ควรมีหลาย ๆ ฝ่าย เช่น อาจารย์ผู้สอนวิชาโสตทัศนศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง เป็นต้น